

ST. JOZEFSCHOOl

PRISMA SCHOLENGROEP

Plan Sociale Veiligheid

schooljaar 2019-2020

De Vreedzame School

Inhoudsopgave

1. Visie	2
1.1 Sociale veiligheid	2
1.2 Schoolregels	3
1.3 De Vreedzame School	3
1.4 Afspraken en protocollen	3
2. Inzicht	4
2.1 Incidentenregistratie	4
2.2 Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)	5
3. Voorwaarden	5
3.1 Taken met betrekking tot sociale veiligheid	5
3.2 Partners	6
4. Handelen	7
4.1 Uitdragen van een positieve sociale en morele norm	7
4.2 De klas en de school: een gemeenschap	7
4.3 Investeren in de relatie met de leerlingen	8
4.4 Leerlingen worden mede verantwoordelijk	8
4.5 Opstekers	8
5. Preventie	9
5.1 Ouders	9
5.2 Deskundigheidsbevordering team	9
6. Signalering	10
6.1 Aanpak van pesten en sociale onveiligheid	11
6.2 Signaleren, delen, beoordelen en aanpakken van veiligheids- en leefstijlriscico's thuis en in de vrije tijd	11
6.3 Protocollen	11
7. Borging	12
7.1 Gerealiseerd	12
7.2 Nog te doen	12
Bijlage 1. Checklist	13
Bijlage 2. Belonen en straffen	16

1. Visie

We zien het als kernopdracht van de school om kinderen, vanuit een veilige basis, voor te bereiden om zelfstandig te kunnen functioneren en communiceren in de 21e-eeuwse maatschappij.

We zetten in op de brede ontwikkeling van kinderen én van leerkrachten en de school als geheel. We zijn duidelijk over wat we van elkaar (kinderen, ouders en school) daarbij van elkaar verwachten.

Onze kernwaarden zijn veiligheid, respect, samenwerking, kwaliteit en (in) beweging.

1.1 Sociale veiligheid

Met onze kernopdracht en waarden maken we duidelijk dat we veiligheid als belangrijkste basis voor ontwikkeling zien.

De kernopdracht en kernwaarden staan in het schoolplan en in de schoolgids. De doelen op het gebied van een positief schoolklimaat staan vermeld in het schoolplan en de actieplannen van de school. Deze doelen worden geëvalueerd binnen de kwaliteitscyclus van de school zoals deze beschreven staat in het kwaliteitshandboek.

1.2 Schoolregels

We hanteren vijf schoolregels:

- ✓ Samen spelen, samen delen
- ✓ Pesten is nooit goed, zorg dus dat je aardig doet
- ✓ Alle dingen hebben een doel, kapot maken is niet cool
- ✓ Op tijd komen is goed, want samen starten moet
- ✓ Rennen doe je op het schoolplein, binnen moet je rustig zijn

De schoolregels hangen op verschillende plekken in de school en in elke klas. Daarnaast worden er aan het begin van het schooljaar (blok 1 van De Vreedzame School) in elke klas afspraken gemaakt. Deze afspraken worden vastgelegd op de poster 'Zo doen wij het in onze groep'.

1.3 De Vreedzame School

Uitgangspunt voor het beleid en handelen inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School. De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociaal-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

We willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze

samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen.

1.4 Afspraken en protocollen

We hanteren de volgende afspraken en protocollen met betrekking tot sociale veiligheid:

- ✓ Aanpak 'De Vreedzame School'
- ✓ Pestprotocol
- ✓ Omgaan met social media
- ✓ Meldcode Huiselijk geweld
- ✓ Klachtenregeling
- ✓ Externe vertrouwenspersoon
- ✓ Rouwprotocol
- ✓ Protocol schorsing en verwijdering

Deze afspraken en protocollen worden geëvalueerd binnen de kwaliteitscyclus van de school zoals deze beschreven staat in het kwaliteitshandboek.

De doelen van 'De Vreedzame School' worden daarnaast geëvalueerd met behulp van de Vragenlijst Groepsklimaat en de Veiligheidsthermometer.

2. Inzicht

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de evaluaties die de Vreedzame School beschikbaar stelt (Vragenlijst Groepsklimaat en Veiligheidsthermometer).

Daarnaast nemen we ook jaarlijks de wettelijk verplichte veiligheidsmonitor af, een instrument dat inzicht geeft in de *beleving* van de sociale veiligheid van leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van kinderen.

2.1 Incidentenregistratie

We registreren incidenten in het leerlingadministratiesysteem (Parnassys). De leerkracht noteert per leerling de incidenten door het aanmaken van een notitie 'Incident' en koppelt per klas terug naar de sociale veiligheidscoördinator.

In de notitie 'Incident' staan de volgende standaard vragen:

- ✓ Wie is er betrokken?
- ✓ Wat is er gebeurd?
- ✓ Wat hebben we gedaan?
- ✓ Welke afspraken zijn er gemaakt?
- ✓ Hoe hebben we ouders geïnformeerd?

2.2 Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)

Een gezonde en veilige werkomgeving is essentieel. We inventariseren en evalueren jaarlijks de risico's in en om de school via de RI&E. Op basis van de RI&E stellen we een plan van aanpak op dat besproken en geëvalueerd wordt met de medezeggenschapsraad en het personeel.

3. Voorwaarden

3.1 Taken met betrekking tot sociale veiligheid

Stuurgroep Vreedzame School

De stuurgroep Vreedzame School is, onder leiding van de directeur, verantwoordelijk voor de implementatie en uitvoering van het programma van de Vreedzame School. De invoering van dit programma grijpt in op de cultuur en het pedagogisch klimaat van de school. De belangrijkste taken van de stuurgroep zijn:

- ✓ Uitvoeren van de nulmeting en meting na één of twee jaar
- ✓ Uitdragen van de doelen van het programma
- ✓ Voorbereiden en uitvoeren van de teambijeenkomsten, samen met de externe trainer
- ✓ Coaching van collega's (klassenbezoeken en nagesprekken)
- ✓ Zorgdragen voor de zichtbaarheid van de Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw
- ✓ Zorgen voor intern overleg binnen de school (intervisie, uitwisselen van ervaringen, samen voorbereiden)

Directeur

De directeur is in overleg met leerkrachten en de intern begeleider. Hij is op de hoogte van het welzijn van de kinderen op school, op aanvraag kan hij aanwezig zijn bij een gesprek. Tijdens het zorgoverleg met de intern begeleider wordt het welzijn van leerlingen besproken.

Intern begeleider

De intern begeleider heeft regelmatig overleg met de groepsleerkrachten. Tijdens dit overleg worden de vorderingen van de groepen besproken. Hierbij wordt duidelijk gesignaleerd waar de eventuele problemen zitten. De intern begeleider adviseert de groepsleerkracht en begeleidt deze waar nodig bij de aanpak van de problemen.

Vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en collega's. Samen wordt er gezocht naar een oplossing voor een eventuele vraag of klacht. Ook geeft de vertrouwenspersoon advies over het veiligheidsbeleid.

Coördinator sociale veiligheid

De coördinator sociale veiligheid is lid van de stuurgroep Vreedzame School en houdt alles in de gaten wat te maken heeft met de sociale veiligheid binnen onze school.

Sociale veiligheid gaat enerzijds over het tegengaan van en optreden bij onveiligheid en anderzijds over het toerusten van leerlingen met kennis en vaardigheden voor een respectvolle omgang met anderen.

Bedrijfshulpverleners

Een aantal groepsleerkrachten is geschoold tot bedrijfshulpverlener (BHV-er). Er is dagelijks tenminste één BHV-er aanwezig op school. BHV-ers krijgen elk jaar een herhalingscursus, volgens de richtlijnen van de Arbowet.

3.2 Partners

Schoolmaatschappelijk werk

De schoolmaatschappelijk werkers (SMW) van Maatschappelijk Werk Walcheren bieden hulp aan leerlingen die problemen ervaren op school, in de thuissituatie of op een andere manier zorgen hebben.

Gemeente Vlissingen

Inwoners uit de gemeente Vlissingen kunnen (vanaf 1 januari 2020) ondersteuning voor Jeugdwet en Wmo aanvragen bij de gemeente Vlissingen.

GGD & schoollogopedist

Als we vermoeden dat de oorzaak van de problematiek van een kind medisch is, kunnen we contact opnemen met de schoolarts van de GGD. Het kan ook zijn dat we deze instantie inzetten om een verwijzing te kunnen krijgen naar tweedelijns zorg.

In de schoolloopbaan van de kinderen worden ze tweemaal bekeken door de schoolarts, maar uiteraard is het mogelijk om bij individuele gevallen een onderzoek te laten verrichten door de GGD-arts met toestemming van de ouders. Hetzelfde geldt voor de schoollogopedist, deze screent de kinderen eenmaal in groep 2 maar kan zondig worden ingezet.

Veilig Thuis

Veilig Thuis wordt ingeschakeld als er vermoedens of duidelijke signalen zijn van lichamelijke of geestelijke mishandeling of verwaarlozing. We volgen hierbij de stappen uit de Meldcode.

Kinderopvang en peutergroepen

Binnen onze school bestaat een samenwerking met de kinderopvang en peutergroepen. Voor ons is de samenwerking met de peutergroepen de belangrijkste. Binnen het cluster VVE (vroeg en voorschoolse educatie) overleggen over de doorgaande ontwikkelingslijn voor het jonge kind.

Incidentele contacten

Naast bovengenoemde instellingen zijn er nog diverse contacten met hulpverleners. We noemen bijvoorbeeld contacten met logopedisten, fysiotherapeuten, Indigo, etc.

4. Handelen

4.1 Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'Wat wordt er hier van mij verwacht?'. Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- ✓ De omgangsafspraken en het logo van de Vreedzame School hangen zichtbaar in de school
- ✓ Directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm
- ✓ Aanwezigheid van de directeur bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort
- ✓ De leerlingen worden in de klas door de leerkracht welkom geheten

4.2 De klas en de school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar te verdelen.

In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van de Vreedzame School). het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan, als het goed is, uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en ouders.

4.3 Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar tussen de bedrijven door met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Daarnaast voeren alle leerkrachten aan het begin van het schooljaar (of als een leerling nieuw op school komt in de onderbouw) een kennismakingsgesprek met ouders. De leerlingen zijn daarbij natuurlijk ook welkom.

4.4 Leerlingen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En

daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

4.5 Opstekers

We streven dus naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin ieder makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van 'opstekers' of complimenten.

Kinderen (en volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In de Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opstecker'.

Als iedereen in de groep in staat is elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. en daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

5. Preventie

Met het programma van de Vreedzame School leggen we een fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. In hoofdstuk 4 van dit plan wordt een aantal belangrijke elementen van het programma die hier aan bijdragen beschreven.

5.1 Ouders

Ouders zijn bij de start van het werken met het programma van de Vreedzame School geïnformeerd op een ouderavond. Zij ontvangen in de laatste week van elk blok de nieuwsbrief over dat blok. De ouders van de groepen 1 tot en met 6 ontvangen de bijbehorende 'Kletskaarten'.

Tijdens de kennismakingsgesprekken informeert de directeur nieuwe ouders over het programma van de Vreedzame School en de verwachtingen die we daarbij hebben van ouders.

We betrekken ouders daarnaast bij het veiligheidsbeleid door snel contact te zoeken bij incidenten om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. We informeren ouders over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten en over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

5.2 Deskundigheidsbevordering team

Het team van de school is gedurende twee jaar getraind in het werken met het programma van De Vreedzame School. De training is gericht op visieontwikkeling in het team, kennismaking met het lesmateriaal, zelfreflectie, toepassen van de principes van de Vreedzame School in het dagelijks handelen, het vergroten van de verantwoordelijkheid van leerlingen, het betrekken van ouders bij de Vreedzame School-aanpak en het samen werken aan een democratische cultuur in de school.

Leerkrachten krijgen gerichte feedback op hun handelen in de klas. Bij alle leerkrachten worden klassenbezoeken uitgevoerd door de stuurgroepleden en (gedurende de implementatie) de externe trainer.

6. Signalering

We spreken van pesten als er sprake is van:

- ✓ Een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen
- ✓ Herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag of agressie van één of meer leerlingen
- ✓ Verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen dan ook het verschil tussen pesten en een *conflict*.

Een conflict is een verschil van mening of van belang. Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelykbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

In hoofdstuk 5 van dit plan wordt beschreven hoe we met het programma van de Vreedzame School een sterk tegenwicht bieden tegen pesten. We willen daarnaast een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie.

Als er toch gepest wordt, grijpen we snel in.

6.1 Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van de Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. De stappen die genomen worden staan beschreven in ons pestprotocol.

6.2 Signaleren, delen, beoordelen en aanpakken van veiligheids- en leefstijlrisico's thuis en in de vrije tijd

Bij het signaleren, delen, beoordelen en aanpakken van veiligheids- en leefstijlrisico's van leerlingen (en ouders) thuis en in de vrije tijd volgen we de stappen van de Meldcode Huiselijk geweld, waaronder het invullen van de signalenkaart door leerkracht, intern begeleider en directeur. Indien gewenst vraagt de directeur of de intern begeleider advies bij Veilig Thuis.

6.3 Protocollen

We hanteren de volgende afspraken en protocollen met betrekking tot sociale veiligheid en ongewenst gedrag:

- ✓ Aanpak 'De Vreedzame School'
- ✓ Pestprotocol
- ✓ Omgaan met social media
- ✓ Meldcode Huiselijk geweld
- ✓ Klachtenregeling
- ✓ Externe vertrouwenspersoon
- ✓ Rouwprotocol
- ✓ Protocol schorsing en verwijdering

7. Borging

7.1 Gerealiseerd:

Het programma van de Vreedzame School is een vast onderdeel op ons lesrooster, er worden tenminste wekelijks Vreedzame School-lessen gegeven in alle klassen. Hierbij staat de sociale veiligheid regelmatig op de agenda.

De in dit plan beschreven afspraken en protocollen worden geëvalueerd binnen de kwaliteitscyclus van de school zoals deze beschreven staat in het kwaliteitshandboek. Het regelmatig bespreken van het onderwerp 'sociale veiligheid' tijdens teamvergaderingen, intervisiebijeenkomsten en bij de evaluatie van school- en actieplannen maakt daar onderdeel van uit.

De doelen van 'De Vreedzame School' worden daarnaast geëvalueerd met behulp van de Vragenlijst Groepsklimaat en de Veiligheidsthermometer. De opbrengsten van de Vragenlijst Groepsklimaat en de Veiligheidsthermometer worden besproken in de stuurgroep Vreedzame School en tijdens teamvergaderingen en groepsbesprekingen.

7.2 Nog te doen:

- ✓ Leerlingvolgsysteem sociaal-emotionele ontwikkeling kiezen en implementeren
- ✓ Algemene rouwprotocol herschrijven, passend bij de situatie van de Sint Jozefschool
- ✓ Evaluatie van en intervisie naar aanleiding van incidenten opnemen in de kwaliteitscyclus

Bijlage 1. Checklist

1a. Visie / kernwaarden / doelen	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
Visie op veiligheid is geformuleerd	X		X			X
Kernwaarden	X		X			X
Concrete doelen	X		X			X
PDCA-cyclus	X		X		X	

1b. Protocol / gedragsregels	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
Veilig schoolklimaat	X		X			X
Pestprotocol	X		X			X
Ernstige incidenten	X		X			X
Gebruik van multimedia	X		X			X
Meldcode Huiselijk geweld	X		X			X
Klachtenregeling	X		X			
Vertrouwenspersoon	X		X			
Rouwprotocol	X			X	X	
Voorkomen discriminatie	X			X		
Gedragscode personeel	X			X		

2. Inzicht in veiligheidsbeleving	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
Monitoring veiligheidsgevoel	X		X			X
Incidentenregistratie	X		X			X
Verkregen informatie benutten	X		X			X

3. Voorwaarden	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
(Buiten)ruimtes, materialen en toezicht dienen soc. veiligheid	X		X			X
Coördinator sociale veiligheid	X		X			X
Vertrouwenspersoon/klachtenregeling	X		X			
Privacyreglement	X		X			
Afspraken met externe partners	X		X			

4. Pedagogisch handelen	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
Uitgangspunten pedagogisch handelen	X		X			X
Voorbeeldgedrag / rolmodel	X		X			X
Beleid rondom belonen en straffen	X		X		X	
Routine en Regels	X		X			X
Omgaan met ongewenst gedrag	X		X			X
Relatie leerkracht / leerling	X		X			X
Mentale instelling leerkracht	X		X			X
Afspraak / Aanspreekcultuur	X		X		X	
Afstemming met ouders	X		X			X

5. Preventieve activiteiten / programma's	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
Programma's/leerstof gericht op bevorderen van positief gedrag	X		X			X
Doorverwijzing / zichtbaarheid hulp	X		X			X
Scholing / training personeel	X		X			X

6. Signaleren	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
LVS SEO		X		X	X	
Analyse monitoring	X		X			X
Naleving afspraken / protocollen	X		X			X
Opvang	X		X			X
Tijdige signalering (o.a. pestgevallen)	X		X			X

7. Borging	Aanwezig		Up to date		Actie	
	ja	nee	ja	nee	ja	Nee
Is beleid zichtbaar voor kinderen?	X		X			X
Is beleid zichtbaar voor ouders?	X		X			X
Is beleid zichtbaar voor school?	X		X			X
Kennen we de verbeterpunten?	X		X		X	
Uitwisseling ervaringen?	X		X			X
Regelmatig contact met ouders?	X		X			X
Is veiligheidsplan levend?	X		X			X

Bijlage 2. Belonen en straffen

Consequentieladder

De consequentieladder is een soort thermometer die in de groepen 3 tot en met 8 hangt en waarop de kinderen kunnen zien wat hun bijdrage aan het klassenklimaat is. De leerlingen beginnen iedere dag bovenaan: positief. De knijpers kunnen dalen maar niet meer stijgen, eenmaal een stap omlaag blijft omlaag.

Wanneer een leerling negatief gedrag vertoont en dit na een waarschuwing nogmaals herhaalt, gaat de knijper van de betreffende leerling één stap omlaag. Bij respectloos gedrag, schoppen en slaan gaat de knijper direct naar blauw. De groepsleerkracht neemt contact op met ouders of verzorgers en maakt samen met hen afspraken om het gedrag positief te keren.

Aan het eind van elke dag is er beloningstijd ingeroosterd. Tijdens deze tijd (5 minuten) mogen deze leerlingen een activiteit kiezen als beloning voor hun positieve gedrag.

- ✓ Donkergroen = Hier begint iedere leerling aan het begin van de dag.
- ✓ Lichtgroen = Eerste stap naar beneden, één keer een misstap begaan. Meedoen met de beloningstijd mag nog.
- ✓ Geel = Twee misstappen begaan, meedoen met de beloningstijd mag nog.
- ✓ Oranje = De leerling mag niet meer meedoen met beloningstijd en denkt in deze tijd na over wat er mis ging en bespreekt dit vervolgens met de leerkracht.
- ✓ Rood = De leerling mag niet meer meedoen met de beloningstijd en schrijft in deze tijd een brief over wat er mis ging én wat hij of zij anders had kunnen doen. Deze brief gaat mee voor ondertekening door ouders.
- ✓ Blauw = De leerling mag niet meer meedoen met de beloningstijd en er wordt telefonisch contact opgenomen met zijn of haar ouders.

Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. Uiteraard straffen we bij ons op school af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinnvolle' straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening gehouden worden met het volgende:

- ✓ We spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen.

- ✓ We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- ✓ We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert én we laten onze waardering blijken als dat lukt.

Eigenaarschap

Een ander belangrijk aspect van een 'zinnvolle' straf is eigenaarschap. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.